

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

GENEL DEĞERLENDİRME RAPORU

2024 YILI GERİ DÖNÜŞÜM SEKTÖRÜNDE
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ
PROGRAMLI TEFTİŞİ

(Ekim, 2025)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 49'uncu maddesi ve çalışma hayatıyla ilgili diğer maddelerinde Devlet; çalışanların hayat seviyelerini yükseltmek ve çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları ve işsizleri korumak, çalışmayı desteklemek, işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam oluşturmak ve çalışma barışını sağlamak için gerekli tedbirleri almakla yükümlü tutulmuştur. Bu yükümlülük Devlet'in çalışma hayatını kontrol etmesini gerekli kılmaktadır.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı olarak sosyal hukuk devleti temelinde emeğin ve hakkın esas alındığı, diyalog mekanizmalarının etkin bir biçimde işletilerek çalışma ahenginin hâkim kılındığı, uluslararası norm ve standartlara uyumlu, yenilikçi bir çalışma hayatı oluşturmak vizyonu çerçevesinde temel misyonumuz; çalışma hayatını düzenlemek ve denetlemek, işgücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek suretiyle büyümenin istihdama katkısını, istihdam ve işgücüne katılım oranını artırmak, nitelikli insan kaynağı oluşturmak, sosyal güvenliği yaygınlaştıracak tedbirler almak, iş sağlığı ve güvenliği kültürünü geliştirerek tüm çalışanlara sağlıklı ve güvenli çalışma ortamı oluşturmaktır.

Anayasa kapsamında, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına 1 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile verilen görevlerin denetimle ilgili kısımları; 5690 sayılı Kanun ile onanan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün Sanayi ve Ticarete İş Teftişi Hakkındaki 81 sayılı ILO Sözleşmesi gereği Bakanlık Rehberlik ve Teftiş Başkanlığına verilmiştir. Bu kapsamda, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının çalışma hayatını denetlemeye yetkili birimi olan ve çalışma barışının tesisinin sağlanması amacıyla görev yapan Rehberlik ve Teftiş Başkanlığının, çalışma hayatı ile ilgili mevzuatın uygulanmasını izlemek, çalışma şartları, çalışma ortamı, çalışma ilişkileri, iş kazaları ve meslek hastalıkları, kayıt dışılık, iş sağlığı ve güvenliğine yönelik ihlaller ve benzeri risk kriterlerine dayanarak işyerleri ve sektörler düzeyinde analizler yapmak, çalışma hayatının denetimi ve raporlanmasına ilişkin ilke, yöntem, standart ve teknikleri geliştirmek, denetim rehberleri hazırlamak, denetimlerin etkinliğini ve verimliliğini artırıcı tedbirleri almak, bu konuda görüş ve önerilerde bulunmakla ilgili görevleri vardır.

Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı olarak programlı teftişler kapsamında amacımız, ülkemizde yürürlükte bulunan iş mevzuatı çerçevesinde çalışma hayatı bakımından öncelikli riskleri belirleyerek ilgili taraflara rehberlik etmek ve taraflar arasında çalışma barışının sağlanmasına katkıda bulunmaktır. Bu kapsamda yürütülen teftişlere ilişkin hazırlanan Genel Değerlendirme Raporları ilgili tarafların bilgilerine sunulmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

BAŞKAN SUNUŞU

2024 yılına ait Programlı Teftişlerin hazırlanmasında, yürütülmesinde ve bu raporun yazımında görev alan İş Müfettişlerine, teftiş aşamasında gerekli kolaylığı sağlayan işveren ve çalışanlara, kamu kurum ve kuruluşlarına, katkısı ve katılımı olan tüm paydaşlara teşekkür eder, ülkemiz ve çalışma hayatı için faydalı olmasını temenni ederim.

Bekir AKTÜRK
Rehberlik ve Teftiş Başkanı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	ii
BAŞKAN SUNUŞU	iii
İÇİNDEKİLER	iv
KISALTMALAR LİSTESİ	vi
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	vii
TABLolar LİSTESİ.....	viii
I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER	1
1. TEFTİŞİN ADI	1
2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ.....	1
3. TEFTİŞİN AMACI	2
4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER.....	2
5. ÇALIŞMA TAKVİMİ.....	2
6. GÖREV YAPILAN İLLER.....	3
7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER	3
8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ	4
9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER.....	4
II. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR.....	6
1. HAZIRLIK AŞAMASI	6
2. TEFTİŞ AŞAMASI.....	6
3. İSTATİSTİKLER.....	7
3.1. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler	7
3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler	8
3.3. Teftiş Sonucuna İlişkin İstatistikler	8
3.3.1. Genel İstatistikler	8
3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler	9
3.3.3. Suç Duyurusu ve İhbarlar.....	10
III. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR	11
IV. BÖLÜM: SONUÇ	12
1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME	12
2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ.....	12
3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ	12

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KAYNAKÇA 14

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KISALTMALAR LİSTESİ

KADİMBİS	Kayıt Dışı İstihdamla Mücadele Bilgi Sistemi
m-İTOS	Mobil İş Teftiş Otomasyon Sistemi
NACE	Nomenclature des Activités Économiques dans la Communauté Européenne (Avrupa Topluluğunda Ekonomik Faaliyetlerin Sınıflandırılması)

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil I-1 Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişinin Yürütüleceği İller	3
Şekil I-2 Metal Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması	4
Şekil I-3 Plastik Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması	4
Şekil I-4 Tekstil Ürünleri Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması	5
Şekil I-5 Kağıt Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması	5
Şekil I-6 Tehlikeli Atıklar Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması	5

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

TABLolar LİSTESİ

Tablo I-1 Çalışma Takvimi.....	2
Tablo II-1 İllere Göre İşyeri ve Çalışan Sayıları.....	8
Tablo II-2 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Bilgiler	9
Tablo II-3 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezası	9

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

I. BÖLÜM: GENEL BİLGİLER

1. TEFTİŞİN ADI

2024 Yılı Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi.

2. TEFTİŞİN GEREKÇESİ

İş teftişinin ifası aşamasında verimliliği ve etkinliği arttırmaya yönelik geliştirilen politikalar ve stratejiler kapsamında, çalışma hayatına ilişkin sorunların değerlendirilmesi ve önceliklendirilmesi amacıyla iş kazası ve meslek hastalığı verileri analiz edilmekte, geçmiş yıllarda gerçekleştirilen teftişler sonucu elde edilen geri bildirimler değerlendirilmekte ve gerektiğinde akademik çalışmalardan faydalanılmaktadır.

2024 yılı içerisinde yürütülecek programlı teftişlere ilişkin iş sağlığı ve güvenliği açısından öncelikli sektörlerin/faaliyet gruplarının belirlenebilmesi amacıyla 2021, 2022 yılları ve 2023 yılı Ekim ayı sonuna kadar ülkemizde gerçekleşen iş kazası verileri ile kayıtlarına ulaşılabilen tüm meslek hastalığı verileri değerlendirilmiştir.

Söz konusu verilerin analizi ile gerçekleştirilen karar alma sürecinde, öncelikli sektörler/faaliyet grupları belirlenmiş, belirlenen faaliyet gruplarında iş sağlığı ve güvenliği teftişlerinin uygulama alanının netleştirilmesi amacıyla 6'lı NACE Rev.2 kodlarına ilişkin analizler yapılmıştır. Hedef grup olarak belirlenen ilgili 6'lı NACE Rev.2 faaliyet gruplarında gerçekleştirilecek teftişlerin uygulama konularının kararlaştırılmasında çalışmaya dâhil edilen iş kazası ve meslek hastalığı verilerinin nedensel dağılımları göz önünde bulundurulmuştur. Ayrıca önceliklendirilen ilgili hedef gruplarda daha önceki yıllarda yürütülen iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişlerinin verileri ve sektörel bazda Başkanlığa ulaşan ihbar, şikâyet vb. başvuruların konu bazında dağılımları dikkate alınmıştır. Yapılan analizler sonucunda çalışma hayatında iş sağlığı ve güvenliğine dair uygulama sorunlarının ve mevzuat ihlallerin yoğun olabileceği sektörel alanların daha net bir şekilde ortaya koyulması sağlanmıştır. 2024 yılında yürütülecek iş sağlığı ve güvenliği programlı teftişlerinin planlanması sürecinde, belirlenen sektörlerde faaliyet gösteren işyeri sayısı ile müfettiş kaynağı başta olmak üzere teftiş faaliyetlerini etkileyen Başkanlık faktörleri dikkate alınmıştır. Bu kapsamda verimliliği esas alan bir yönetim anlayışı doğrultusunda, teftişlerin etkin ve değer odaklı bir şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Sınıflandırılan her bir faaliyet grubunda, iş kazası sıklık hızı, ciddi iş kazası oranı, ölümlü iş kazası oranı bakımından ortalamanın üzerinde bulunan 6'lı NACE Rev.2 kodları ayrı ayrı değerlendirmeye alınmıştır. Sınıflandırılan faaliyet gruplarının her biri için özel olarak belirlenen

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

değerlendirme kriterleri ve birikimli frekans değerleri dikkate alınarak 6'lı NACE Rev.2 kodlarından oluşan hedef gruplar belirlenmiş ve “38-Atığın toplanması, ıslahı ve bertarafı faaliyetleri; maddelerin geri kazanımı” grubu altında yer alan ve ilgili sınıflandırma özelinde araştırmaya dâhil edilen iş kazalarının %82.42'sini ifade eden **3 adet 6'lı NACE Rev.2 kodunda Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi'nin** gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

3. TEFTİŞİN AMACI

Geri dönüşüm sektöründe iş sağlığı ve güvenliği yönünden yürütülen programlı teftiş ile işyerlerinde bilgilendirici ve rehberlik edici bir yaklaşımla iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınıp alınmadığının denetlenmesi, işyerlerinde çalışanların ve işverenlerin iş sağlığı ve güvenliği mevzuatının yaklaşımı ve uygulamaları konusunda bilgilendirilmesi, farkındalığın artırılması ve çalışma barışının sağlanması amaçlanmıştır.

4. TEFTİŞTE GÖREV ALAN MÜFETTİŞLER

Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlıkları tarafından yürütülen Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi;

- Ankara Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı'ndan 4 iş müfettişi (2 heyet),
  - İstanbul Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı'ndan 2 iş müfettişi (1 heyet) ve
  - İzmir Rehberlik ve Teftiş Grup Başkanlığı'ndan 2 iş müfettişi (1 heyet) olmak üzere,
- görevli toplam 8 iş müfettişince (4 heyet) gerçekleştirilmiştir.

5. ÇALIŞMA TAKVİMİ

Çalışma takvimi; programlı teftiş kapsamında yürütülen hazırlık çalışmaları, teftişler, elde edilen verilerin analizi ve değerlendirilmesi ile genel değerlendirme raporunun yazılması süreçlerini içerecek şekilde Tablo I-1'de ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Tablo 0-1 Çalışma Takvimi

Faaliyet	Dönem
Hazırlık Aşaması • Araştırma faaliyetleri • Toplantılar • Bilgilendirme ve bilinçlendirme faaliyetleri	Ocak 2024 Şubat 2024 Mart 2024
Teftiş Aşaması	

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

• Teftişlerin yürütülmesi • Raporların yazımı • İzleme ve ara değerlendirme toplantısı	Nisan-Aralık 2024 Nisan-Aralık 2024 Haziran 2024
Analiz ve Değerlendirme • İstatistiklerin analizi	Ocak 2025
Genel Değerlendirme Raporu Yazımı	Ocak-Şubat 2025

6. GÖREV YAPILAN İLLER

Programlı teftiş Ankara, Antalya, Aydın, Denizli, İstanbul, İzmir, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Manisa, Muğla, Sakarya, Tekirdağ, Uşak, Aksaray ve Kırıkkale olmak üzere toplam 16 ilde 3 Grup Başkanlığınca (Ankara, İstanbul, İzmir) 4 heyet ile yürütülmüştür.

Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişinin yürütüleceği illerin Grup Başkanlığına göre dağılımını gösterir harita Şekil I-1'de verilmiştir.

Şekil I-1 Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişinin Yürütüleceği İller

7. TEFTİŞE ALINAN İŞYERLERİ HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Programlı teftiş kapsamında 38.11-Tehlikesiz atıkların toplanması, 38.22-Tehlikeli atıkların ıslahı ve bertaraf edilmesi, 38.31-Hurdaların parçalara ayrılması ve 38.32-Tasnif edilmiş materyallerin geri kazanımı NACE kodları altında faaliyet gösteren işyerlerinde teftişler gerçekleştirilmiştir.

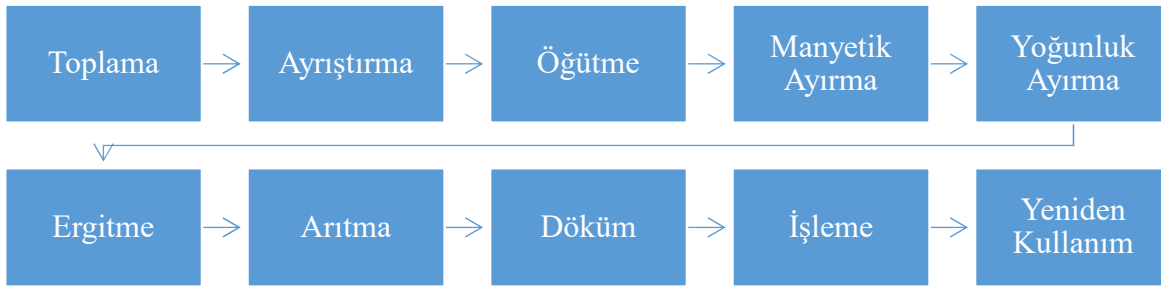
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

8. İŞYERLERİNİN BELİRLENME KRİTERLERİ

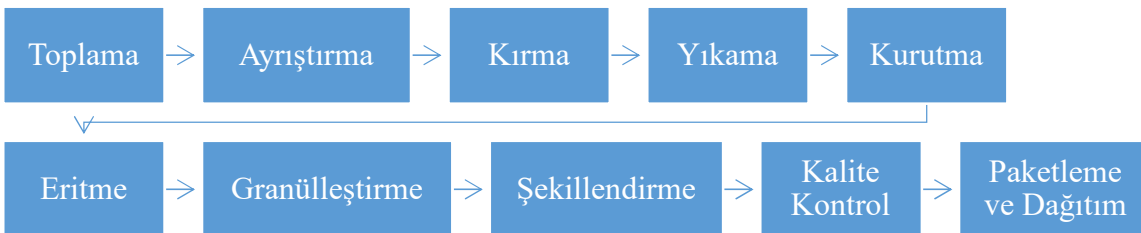
Programlı teftişin yürütüleceği illerin ve işyerlerinin belirlenmesinde, hedef gruplara ilişkin il bazında basit iş kazası sıklık oranı hesapları yapılmıştır. Hedef grupta yer alan işyerleri ile bu işyerlerinin faaliyet gösterdiği ilgili altılı kodun dâhil olduğu dört haneli NACE faaliyet grubundaki işyeri listeleri temin edilmiştir. Bu işyerlerinin illere göre dağılımı, çalışan sayısı, iş sağlığı ve güvenliği açısından en son gerçekleştirilen programlı teftiş, iş kazaları ve meslek hastalıklarının illere göre dağılımı gibi parametreler dikkate alınarak, teftiş yapılacak iller ve işyeri havuzu belirlenmiştir.

9. İŞYERLERİNDE YÜRÜTÜLEN GENEL FAALİYETLER

Programlı teftiş kapsamına alınan geri dönüşüm faaliyetinde bulunan işyerlerinde genel anlamda geri dönüştürülebilir malzemeler evler, işletmeler, çöpler ve toplama merkezleri gibi çeşitli kaynaklardan toplanarak işyerine sevk edilmekte, sonrasında geri dönüştürülebilir ve geri dönüştürülemez olarak ayrıştırılmakta, geri dönüştürülebilir olanlar temizlendikten sonra öğütülerek küçük parçalara ayrılmakta, daha sonrasında da bu küçük parçacıklar öğütme, eritme, presleme vb. işlemlerden geçerek geri dönüştürülmüş malzemedan ürün imalatı yapan üreticilere gönderilmektedir. Aşağıda, geri dönüşümü yapılacak olan malzemelerin türlerine göre iş akış şeması örneklerine yer verilmiştir.

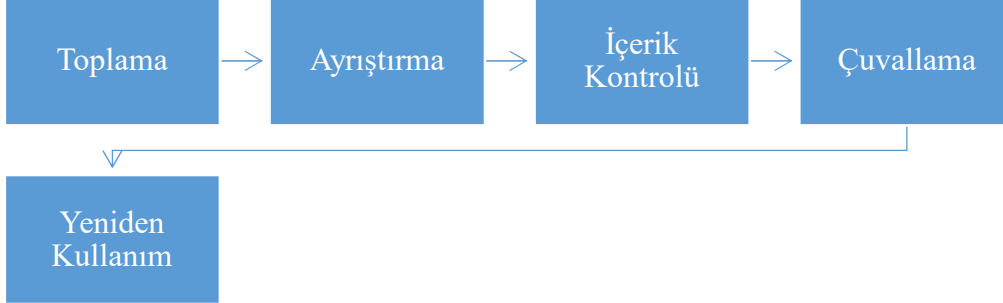
Şekil I-2 Metal Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması

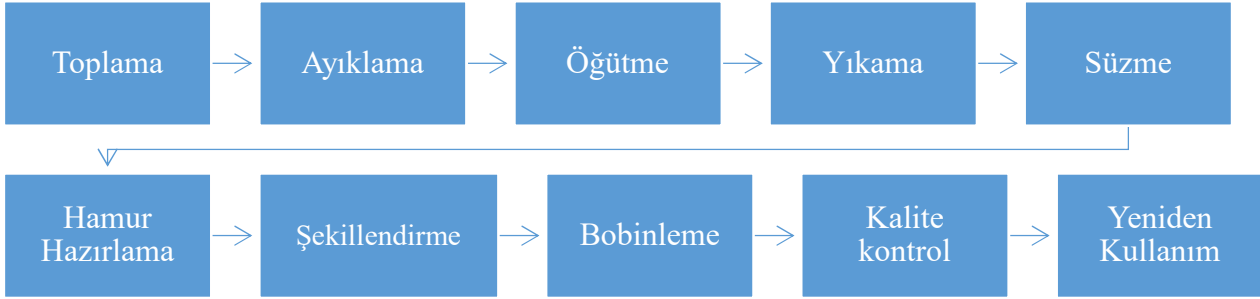
Şekil I-3 Plastik Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması

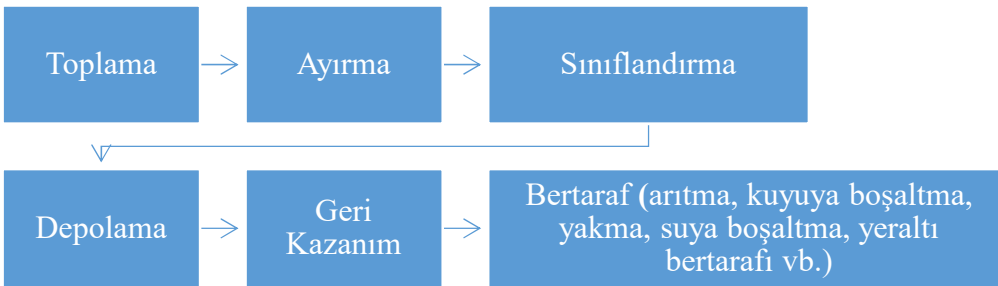
T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

Şekil I-4 Tekstil Ürünleri Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması

Şekil I-5 Kağıt Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması

Şekil I-6 Tehlikeli Atıklar Geri Dönüşüm İş Akışı Şeması

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

II. BÖLÜM: TEFTİŞ KAPSAMINDA YAPILAN ÇALIŞMALAR

1. HAZIRLIK AŞAMASI

Teftiş hazırlık aşamasında, belirlenen planlama esasları doğrultusunda programlı teftiş işyeri listesi dikkate alınarak yıllık teftiş programlarının hazırlanması, görevlendirilecek müfettişlerin belirlenmesi, koordinasyonla görevli müfettişlerin saptanması faaliyetlerinin yerine getirilmesi, ayrıca rehberlik faaliyetleri kapsamında taraflara yönelik olarak, Şubat ve Mart aylarında gerçekleştirilecek toplantı, seminer ve açılış toplantıları gibi bilgilendirme faaliyetlerinin detayları planlanmıştır.

Şubat ve Mart aylarında, planlanan bilgilendirme faaliyetlerinin gerçekleştirilmesi, programlı teftişte görevli müfettişlerin, programlı teftişe konu sektörlerle ilgili kendilerini geliştirmesi, yenilikleri izlemesi, gelişen mevzuatı ve literatürde yer alan çalışmaları takip etmesi amacıyla eğitimler düzenlenmiştir.

2. TEFTİŞ AŞAMASI

Hazırlanan çalışma takvimine göre 2024 Nisan ayında teftişlere başlanmış ve 2024 Aralık ayında teftişler tamamlanmıştır. Programlı teftiş 12.01.2024 tarih ve 330691 sayılı Bakan Olur'u ile uygulamaya konulan "2024 Yılı Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi" başlıklı Rehberlik ve Teftiş Başkanlığınca hazırlanan uygulama esasları doğrultusunda; Üç Grup Başkanlığı (Ankara, İstanbul ve İzmir) tarafından 8 İş Müfettişi ile 16 farklı ilde 126 işyerinde yürütülmüştür. Programlı teftiş kapsamında teftiş yapılan işyerleri, iş sağlığı ve güvenliği riskleri açısından değerlendirilmiş ve teftişler esnasında çalışanlar ile işverenler, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nda belirtilen yükümlülükler ile ilgili bilgilendirilmiş ve mevzuattaki değişiklikleri de kapsayacak şekilde bilgilendirme ve rehberlik edici bir yaklaşımın öne alındığı bir model izlenmiştir. Programlı teftişlerde uygulama esaslarında belirtilen;

- İş ekipmanlarında sağlık ve güvenlik tedbirleri (malzeme taşınması, bakım vb. işler esnasında alınması gerekli teknik ve organizasyonel tedbirler dâhil),
- Kimyasal maddelerle çalışmalarda sağlık ve güvenlik tedbirleri,
- Yangın, parlama, patlama risklerine karşı alınması gerekli tedbirler,
- Acil durumlara ve etkilerine karşı teknik ve organizasyonel tedbirler,
- Elektrikle temas risklerine karşı alınması gerekli tedbirler,
- Sağlık gözetimleri,

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

- Ulaşım yolları ve tehlikeli alanlarda alınması gerekli tedbirler,
- Soyunma yerleri, yemek yeme yerleri, barınma yerleri ile duşlar, tuvalet ve lavabolarda sağlık ve güvenlik şartları,
- 2015/4 Sayılı Genelgesi eki İş Teftişi Rehberi'nin Birinci Kitap Birinci Kısım Dördüncü Bölüm 3.6'da belirtilen; iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personelinin görevlendirilmesi, risk değerlendirmesi çalışmaları, çalışan temsilcisi görevlendirilmesi, iş sağlığı ve güvenliği kurulu ve toplantıları,
- Kayıt dışı istihdam, yabancı çalışan ve çocuk işçiliği

konularını kapsayacak şekilde sektöre özel olarak belirlenen konularda teftişler gerçekleştirilmiştir.

Programlı teftişlerde işyerlerinde tespit edilen ve çalışanlar için hayati tehlike içermeyen mevzuata aykırılıklar için, bu aykırılıkların işverence giderileceğinin beyan edilmesi ve bu durumun Müfettişçe uygun görülmesi üzerine işverene süre verilerek teftişe ara verilmiştir. Verilen süre sonunda tebliğ edilen mevzuata aykırılıkların giderilip giderilmediği kontrol edilmiş, giderilmeyen aykırılıklar için idari para cezası uygulanması önerilmiştir.

3. İSTATİSTİKLER

3.1. İşyeri Bilgilerine İlişkin İstatistikler

- Teftiş kapsamına alınan toplam işyeri sayısı: 150
- Teftişi gerçekleştirilen işyeri sayısı: 126
- Teftişi yapılamayan işyeri sayısı ve gerekçesi (kapalı, gayri faal, mükerrer vb.): 24
- Teftişi yapılan işyerlerinin çalışan sayısına göre dağılımı: 0-10: 25, 11-50: 89, 51-100: 7, 101-500: 5
- İş sağlığı ve güvenliği yönünden teftişi yapılan işyerlerinin tehlike sınıfına göre dağılımı: Tehlikeli: 61, Çok Tehlikeli: 65
- İş sağlığı ve güvenliği yönünden teftişi yapılan işyerlerinde yürütülen iş sağlığı ve güvenliği hizmetleri (iş güvenliği uzmanı, işyeri hekimi ve diğer sağlık personeli) hakkındaki bilgiler: İş Güvenliği Uzmanı: 126, İşyeri Hekimi: 126, Diğer Sağlık Personeli: 8

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

3.2. Çalışan Bilgilerine İlişkin İstatistikler

Programlı teftişlerde 2.802 erkek, 719 kadın olmak üzere toplam 3.521 çalışan ile 2 çırak ve 3 stajyere ulaşılmış olup illere göre çalışan sayıları aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo II-1 İllere Göre İşyeri ve Çalışan Sayıları

İl	İşyeri Sayısı	Çalışan Sayısı
Ankara	9	204
Antalya	11	114
Aydın	7	38
Denizli	1	120
İstanbul	6	433
İzmir	20	154
Kırklareli	8	66
Kocaeli	2	885
Konya	2	32
Manisa	22	100
Muğla	2	87
Sakarya	4	175
Tekirdağ	6	764
Uşak	9	80
Aksaray	13	238
Kırıkkale	4	33
TOPLAM	126	3.521

3.3. Teftiş Sonucuna İlişkin İstatistikler

3.3.1. Genel İstatistikler

Geri Dönüşüm Sektöründe İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 126 işyerinde gerçekleştirilen teftişlere ait istatistik verileri incelendiğinde; teftişin ilk aşamasında tespit edilen 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu kanun uyarınca çıkarılan yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı 2.917 husus tespit edilmiştir. Teftişe ara verilen süre sonunda, 2.847 madde mevzuata aykırılığın

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

giderildiği, 70 madde mevzuata aykırılığın devam ettiği ve ayrıca mevzuata aykırı yeni 10 madde tespit edildiği görülmüştür. Bu kapsamda, gerçekleşen iyileşme oranının %97,6 olduğu anlaşılmıştır. Yapılan teftişlerde 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu hükümlerince 2 madde mevzuata aykırılık tespit edilmiştir.

3.3.2. Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin İstatistikler

Tespit edilen mevzuata aykırılıklara ait istatistikler, aykırılığın mevzuat dayanağı olan kanun veya yönetmelik bazında Tablo 0–2’de belirtilmektedir.

Tablo 0–2 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Bilgiler

Kanun/Yönetmelik Adı	İlk Teftişte Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Son Teftişte Kalan Mevzuata Aykırılık Sayısı	Toplam Giderilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İyileşme Oranı (%)	Son Teftişte Yeni Tespit Edilen Mevzuata Aykırılık Sayısı	Toplam İdari Para Cezası Uygulanan Mevzuata Aykırılık Sayısı
6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	253	7	246	97	2	9
6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu	1	1	0	0	1	2
Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik	2	0	2	100	0	0
Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik	1	0	1	100	0	0
Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	2	0	2	100	0	0
Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında Yönetmelik	132	0	132	100	0	0
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	1142	27	1115	98	7	34
İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	4	0	4	100	0	0
İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik	2	0	2	100	0	0
İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik	2	0	2	100	0	0
İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği	70	0	70	100	0	0

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	888	33	855	96	0	33
İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik	13	0	13	100	0	0
İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	191	2	189	99	0	2
Kanserojen ve Mutajen Maddeler İle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	3	0	3	100	0	0
Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	155	0	155	100	0	0
Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	38	0	38	100	0	0
Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği	16	0	16	100	0	0
Tozla Mücadele Yönetmeliği	2	0	2	100	0	0
Toplam	2917	70	2847	97,6	10	80

Programlı teftiş kapsamında uygulanan idari para cezalarına ilişkin bilgiler ise Tablo 0–3’te sunulmuştur.

Tablo 0–3 Tespit Edilen Mevzuata Aykırılıklara İlişkin Uygulanan İdari Para Cezası

Kanun/Yönetmelik Adı	Giderilmeyen Mevzuata Aykırılık Sayısı	İdari Para Cezası (TL)
6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu	2	170.256,00
6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu	9	282.180,00
İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	34	679.746,00
İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	33	749.568,00
İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik	2	39.936,00
Toplam	80	1.921.686,00

3.3.3. Suç Duyurusu ve İhbarlar

Teftişlerde tespit edilen ve giderilmeyen mevzuata aykırılıklar nedeniyle ilgili yasal dayanaklar çerçevesinde kurum ve kuruluşlara yapılan suç duyurusu ve ihbar bulunmamaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

III. BÖLÜM: MEVZUATA AYKIRILIKLAR

İşyerlerinde tespit edilen mevzuata aykırılıkların;

- %0,03'ünü 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu,
- %8,67'sini 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu,
- %0,07'sini Biyolojik Etkenlere Maruziyet Risklerinin Önlenmesi Hakkında Yönetmelik,
- %0,03'ünü Çalışanların Gürültü İle İlgili Risklerden Korunmalarına Dair Yönetmelik,
- %0,07'sini Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları,
- %4,53'ünü Çalışanların Patlayıcı Ortamların Tehlikelerinden Korunması Hakkında,
- %39,15'ini İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği,
- %0,14'ünü İş Güvenliği Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- %0,07'sini İş Hijyeni Ölçüm, Test ve Analizi Yapan Laboratuvarlar Hakkında Yönetmelik,
- %0,07'sini İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları Hakkında Yönetmelik,
- %2,40'ını İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği,
- %30,44'ünü İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik,
- %0,45'ini İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personelinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik,
- %6,55'ini İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik,
- %0,10'unu Kanserojen ve Mutajen Maddeler İle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- %5,31'ini Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik,
- %1,30'unu Kişisel Koruyucu Donanımın İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik,
- %0,55'ini Sağlık ve Güvenlik İşaretleri Yönetmeliği,
- %0,07'sini Tozla Mücadele Yönetmeliği hükümleri oluşturmaktadır.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

IV. BÖLÜM: SONUÇ

1. TEFTİŞ SONUÇLARI HAKKINDA GENEL DEĞERLENDİRME

Geri Dönüşüm Sektöründe Faaliyet Gösteren İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Programlı Teftişi kapsamında 8 İş Müfettişi tarafından 16 ilde, 126 işyerinde yapılan teftişlerde 3.521 çalışana ulaşılmıştır. İşyerlerinde yapılan teftişlerin ilk aşamasında 2.917 madde mevzuata aykırılık ve eksiklik tespit edilmiş, akabinde teftişlerin son aşamasında ise bu aykırılık ve eksikliklerden 2.847 maddesinin işverenlerce giderildiği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar değerlendirildiğinde programlı teftiş kapsamında tespit edilen mevzuata aykırı hususlar ile ilgili olarak %97,6 oranında iyileşme sağlandığı görülmüştür.

İşyerlerinde yapılan teftişler neticesinde 70 madde giderilmeyen ve 10 madde yeni tespit edilen olmak üzere toplam 80 madde mevzuata aykırılık tespiti yapılarak söz konusu hususlar için toplamda 1.921.686,00 TL idari para cezası uygulanması önerilmiştir.

2. SEKTÖR/ALAN TEMSİLCİLERİNİN GÖRÜŞLERİ

Teftişlerde ilk tespitler sonrasında belirlenen mevzuata aykırılıkların işverence giderileceğinin beyan edilmesi ve bu durumun Müfettişçe uygun görülmesi üzerine işyerine süre verilmesi şeklindeki teftiş yaklaşımının memnuniyetle karşılandığı, bu sayede tespit edilen mevzuata aykırı hususların iş müfettişlerinin önerileri ve bilgilendirici yaklaşımları ile daha kalıcı ve etkin bir şekilde çözülebildiği ifade edilmektedir.

İşverenler tarafından, iş sağlığı ve güvenliği kültürünün oluşturulmasına ilkokul çağında başlanması ve toplumda bütünsel bir güvenlik kültürü oluşturulması gerektiği, ayrıca çeşitli yayın organları ile iş sağlığı ve güvenliği konularına dikkat çekilerek toplumda güvenlik kültürünün benimsenmesi konusunda çalışmalar yapılmasının faydalı olacağı beyan edilmektedir.

3. İŞ MÜFETTİŞLERİNİN DEĞERLENDİRME VE GÖRÜŞLERİ

İşyerlerinde yapılan teftişler neticesinde tespit edilerek idari para cezası uygulanması önerilen mevzuata aykırılık ve eksikliklerin %80'inin İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği ile İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik kapsamında olduğu görülmektedir. Bu mevzuata aykırı hususların görülmesinin başlıca nedenleri; tespit edilen eksikliklerin giderilmesinin uzun zaman alması, çoğu zaman da maliyetlerin yüksek olması ve yatırım gerektirmesidir. Bu nedenle işletme kurulum aşamasında iken; mevzuat çerçevesinde tüm iş sağlığı

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

ve güvenliği önlemlerinin alınması, işletme açısından alınması gereken önlemler için sonradan sarf edilecek emek, zaman ve masrafların önüne geçilmesini sağlayacak ve etkin bir iş sağlığı ve güvenliği sistemi için başlangıç aşamasında kurulmuş olacaktır.

İşyerlerinde makine ve iş ekipmanlarından kaynaklı eksikliklerin başında makine koruyucu ve güvenlik donanımlarının olmaması ya da standartlara uygun olmaması gelmektedir. Makineler üzerinde bulunması gereken güvenlik donanımlarının makine üretim aşamasında iken standartlara uygunluğunun sağlanması ve bu konuda kurumlar arası iletişimin artırılarak gerekli mevzuat ve denetim aşamalarının etkin bir şekilde yürütülmesi ile bu sorunların çözülebileceği düşünülmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin sunumuna ilişkin zorunlu çalışma sürelerinin arttırılmasının verilen hizmet kalitesini yükselteceği ve işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliği yönünden daha verimli çalışmalar yürütülmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

T.C.
ÇALIŞMA VE SOSYAL GÜVENLİK BAKANLIĞI
Rehberlik ve Teftiş Başkanlığı

KAYNAKÇA

1. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu
2. 4857 sayılı İş Kanunu
3. 6735 sayılı Uluslararası İşgücü Kanunu
4. Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, (2013), Ulusal Geri Dönüşüm Strateji Belgesi ve Eylem Planı 2014-2017. Erişim adresi <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2014/12/20141230M1-12-1.pdf>
5. Kılıç, H., H., (2018), Geri Dönüşüm İşletmelerinde İş Sağlığı ve Güvenliği, (Yüksek Lisans Tezi), Cumhuriyet Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Sivas. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>